

Griekenland werd gevormd door een aantal staten, die onderling weinig contacten hadden.

Het bestuur werd op democratische grondslag gevoerd. De kunst kenmerkte zich door eenvoud en harmonie en had als doel de gemeenschap te dienen. De Griekse cultuur is de bakermat van de West-Europese beschaving.

Het evenwicht, de harmonie, was een belangrijk begrip in de Klassieke Oudheid. Optimale harmonie werd als teken van Goddelijkheid beschouwd. In de opvoeding van de jonge Grieken werd veel zorg besteed aan het in evenwicht brengen van lichaam en geest. Men streefde naar perfectie van zowel de *uiterlijke* als de *innerlijke* schoonheid. Aan de ontwikkeling van het denken kon men veel tijd besteden, omdat slaven het werk deden en het leven sober was (vrije tijd noemde men *scholè*)

In de Griekse Oudheid werd de mens als het middelpunt van het heelal beschouwd. De mens stond als zelfstandig functionerend individu centraal. Ook religie, die gebaseerd was op mythen, speelde een belangrijke rol.

- Archaïsch ± 800 – 500 vC
- Klassieke periode ± 500 – 350 vC
- Hellenisme: ± 350 – 50 vC

"De schoonheid zelf kan niet gemeten worden naar de maat van goud, gewaad of schone knapen. Bij de zuivere schoonheidservaring is er sprake van ware deugd, waarheid en werkelijke onsterfelijkheid".
PLATO

De **Archaïsche** periode beslaat de periode van 800 tot 500 voor Christus. Het woord archaïsch betekent vrij vertaald 'uit het begin'. In deze tijd werden de eerste grote tempels gebouwd en ook de schilderkunst en monumentale beeldhouwkunst kwam tot ontwikkeling.

De **Klassieke** periode beslaat de periode van ongeveer 500 tot 350 voor Christus. In deze periode kwamen vrijwel alle denkbare cultuuruitingen tot grote bloei: filosofie, politiek, literatuur, muziek, schilderkunst, beeldhouwkunst en architectuur. De verworvenheden uit deze tijd zijn in de loop van de geschiedenis van zoveel betekenis en invloed gebleken, dat deze periode klassiek wordt genoemd.

De **Hellenistische** periode beslaat de periode van ongeveer 350 tot 50 voor Christus. Deze tijd begint met de veroveringen van Alexander de Grote. Zijn rijk strekte zich uit van Griekenland tot ver in het Midden-Oosten. Na verloop van tijd nam de macht van de Grieken echter steeds verder af. De leidende positie van Griekenland werd in de tweede eeuw voor Christus overgenomen door de Romeinen.

Apollo staat voor orde, regelmaat, evenwicht en het verstandelijke.

mythologie =

polytheïsme =

archaïsch =

Dionysus vertegenwoordigt de roes, de extase, het onvoorspelbare en gevoelsmatige

beeldhouwkunst

aanvankelijk vervaardigd voor de eredienst in *tympaon* of tempelruimte, vlakrelief en hoogrelief
later vrijstaande beelden van Goden, sportlieden en krijgers
geïdealiseerde mens: steeds gericht op het ideaalbeeld van Goden en mensen
materiaal: marmer, brons, terracotta
toepassing van de *contraposto*

Archaïsche kenmerken:

Deze beelden hebben nog een *statische* en frontale houding
de haren zijn zeer *gestileerd* weergegeven
de lichaamsvormen werden met lijnen aangegeven

Klassieke kenmerken:

het algemene schoonheidsideaal werd weergegeven
toepassing van de *contraposto*
perfecte weergave van de anatomie
er was sprake van harmonie tussen spanning en ontspanning
het beeld kon van alle kanten bekeken worden

Hellenistische kenmerken:

meer individualisme, portretten
veel emotie en beweging: complexe *theatrale* beelden
dynamische beelden stonden vaak tegen een steunpunt, om het stabiel te maken

De Griekse beeldhouwer wil geen portret maken van een bestaand persoon, maar een ideaal, volmaakt menstype weergeven

anatomie =

kariatiden =

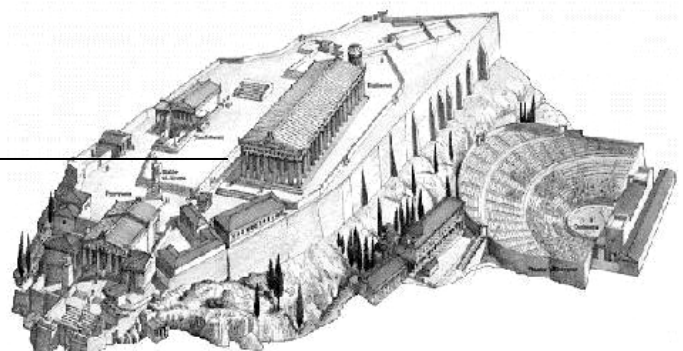
contraposto =

Kouros en Korè =

gestileerd =

Het **parthenon** (438-417 vC) is een hoogtepunt in de Griekse kunst. Nog steeds beheerst deze tempel op de *Acropolis* het stadsbeeld in Athene. Vanuit het omliggende land is hij op vele kilometers afstand te zien.

Een tempel dient als onderdak voor het beeld van de God aan wie hij is gewijd. Het interieur van de tempel is niet bedoeld als ruimte voor godsdienstige ceremonies, want de offers worden op een altaar buiten de tempel gelegd.

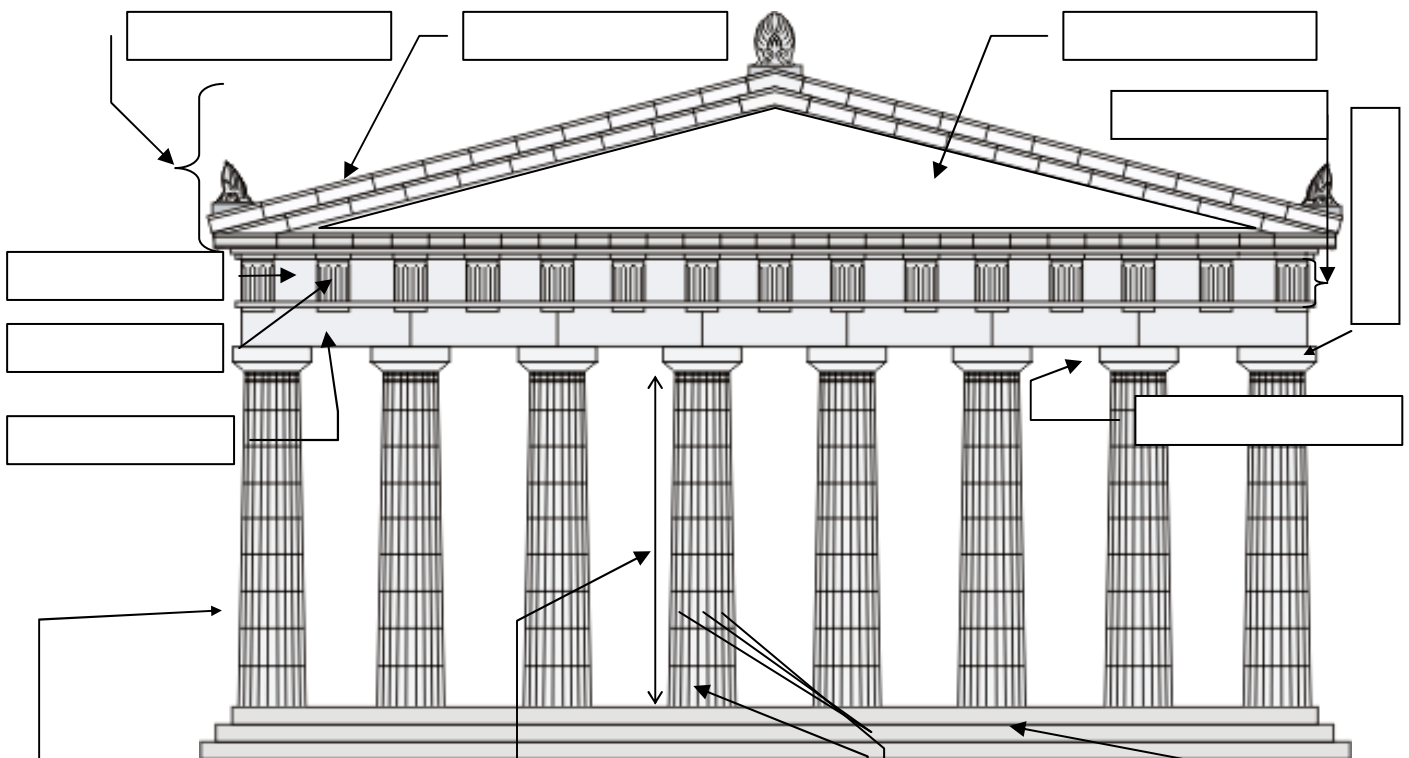
bouwkunst

drie zuilenorden: Dorisch, Ionisch en Corintisch
 ontstaan van de tempelvorm: *stylobaat*, *basement*, *architraaf*, *fries* en *tympanon*
 polychromie
 opbouw in juiste, harmonische verhoudingen volgens *modulen*
 optische correcties
 sculptuur ondergeschikt aan de bouwkunst

de **opbouw van de tempel** is in principe steeds hetzelfde:

- De onderbouw bestaat uit (3) verschillende treden: het *stylobaat*
- De zuilen hebben groeven in de lengterichting: *cannelures* (20)
- Het *kapiteel* vormt de overgang naar het hoofdgestel, en bestaat bij de Dorische stijl uit twee delen: het *kussen* en de *dekplaat* (*abacus*). Bij de Ionische stijl heeft het kapiteel *voluten*, bij de Corintische stijl *acanthusbladeren*.
- De *architraaf* rust op de zuilen, daarboven ligt het
- *Fries* met *metopen* en *triglifien*.
- Daarboven ligt het *tympanon*: de *kroonlijst* met erin het *fronton*

Optische correcties: de hoekzuilen werden iets dikker gemaakt om het effect van tegenlicht (dat de zuil smaller doet lijken) tegen te gaan. Om diezelfde reden stonden de hoekzuilen ook iets dichter bij elkaar en werden de zuilen een beetje 'uit het lood' geplaatst.

"De architect moet het bouwwerk beschermen tegen optisch bedrog. Zijn doel moet niet de feitelijke, maar de schijnbare gelijkheid van maten en verhoudingen zijn".

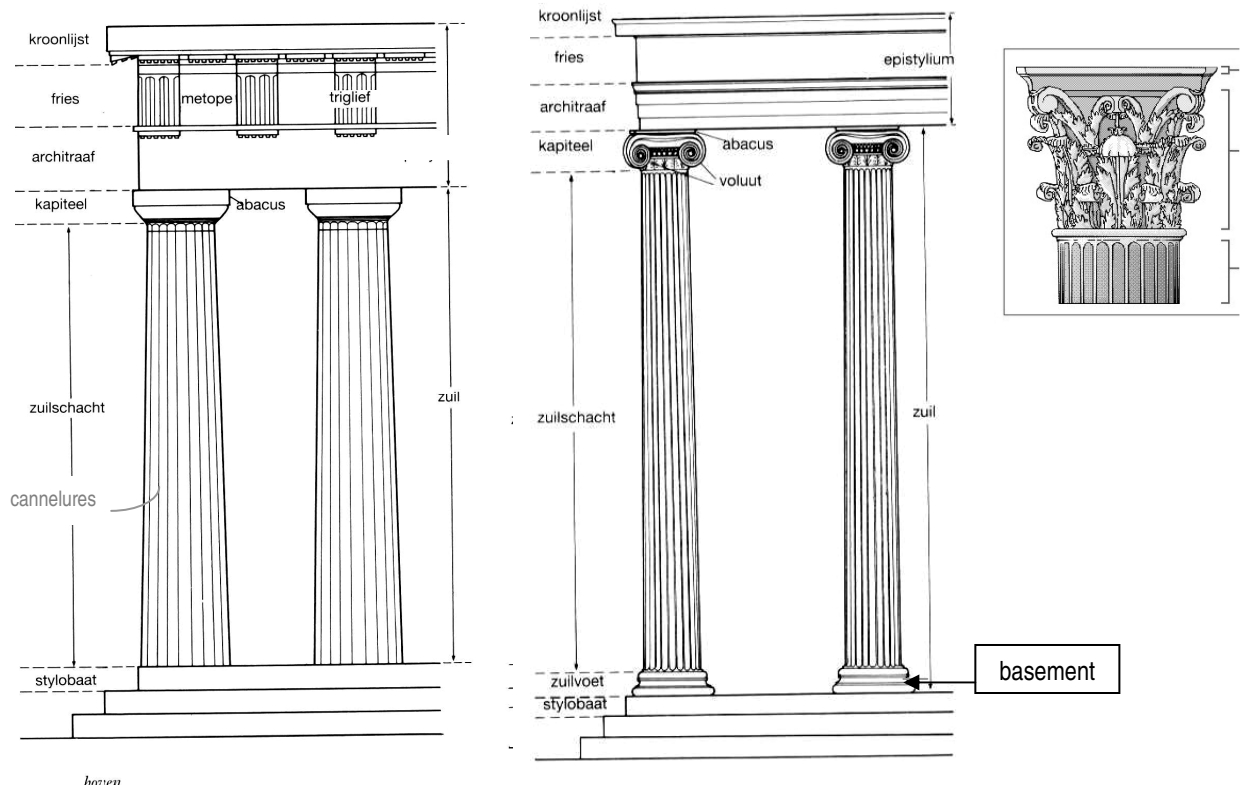

Dionysus op een Corintisch kapiteel met
 bladeren

de dorische bouwstijl is zwaar en sober. De Dorische zuil heeft geen voetstuk, de *schacht* van de zuil is opgebouwd uit *trommels* die naar beneden toe iets verbreden. De *cannelures* zijn breed en ondiep. Het *kapiteel* bestaat uit een vierkante *deksteen* die rust op een rond *kussen*. Het *fries* vertoont afwisselend *triglifien* (opstaande balkjes) en *methopen* (platen met beeldhouwwerk).

de ionische bouwstijl is slank en fijn versierd. De zuilen zijn slanker, en de *cannelures* hebben iets afgevlakte vormen waardoor de zuil nog slanker lijkt. Kenmerkend zijn het *basement* en de spiraalvormige *voluten* aan het kapiteel.

de corintische bouwstijl is eigenlijk een variant op de ionische. Het verschil zit hem voornamelijk in het kapiteel met acanthusbladeren

architraafbouw =

optische correcties =

modulen =

Het Griekse **theater** was oorspronkelijk een offerplaats ter ere van de God Dionysus. Koorzangers dansten rond een altaar, gekleed als *saters* (half bok, half mens). Tijdens driedaagse feesten werden er drie *tragedies* (treurspelen) en een *komedie* (blijspel) opgevoerd.

De tragedies hebben een mythologische inhoud. De blijspelen zijn actueler van inhoud en bevatten elementen die lijken op het tegenwoordige cabaret.

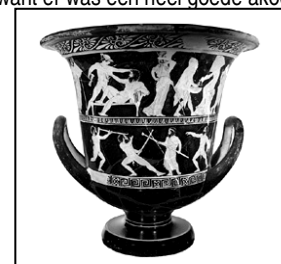
Het Griekse toneel stelt een voorbeeld aan het publiek. Met het gespeelde verhaal wordt duidelijk gemaakt dat de mens zijn (nood)lot niet kan ontlopen. De mens die het lot tart, gaat ten onder.

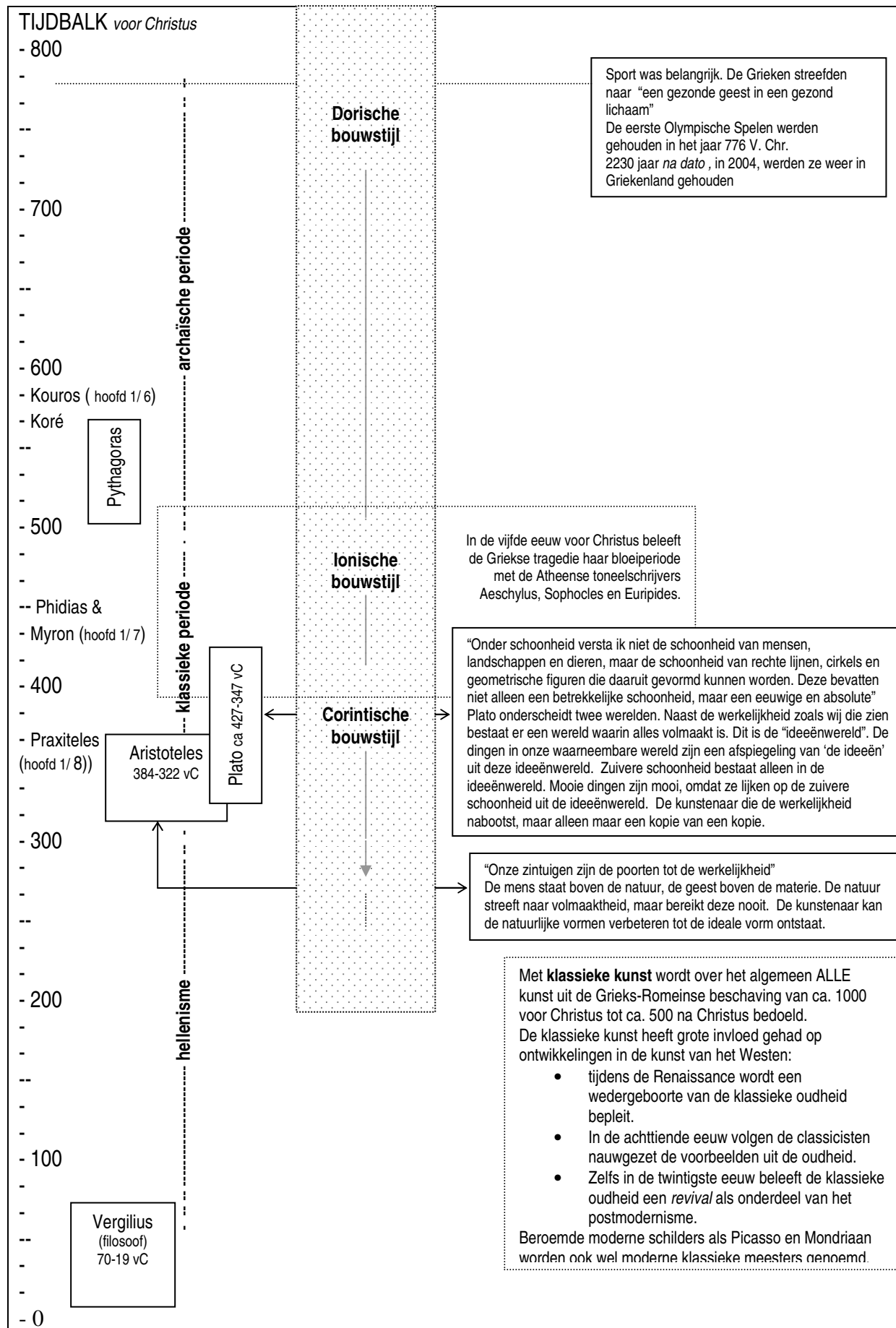
De tragedie spelers dragen maskers die verschillende mannen- en vrouwenrollen voorstellen: deze mythische figuren zijn ook herkenbaar aan hoge schoenen en kostuums. Ze overdrijven en stileren hun gebaren, hun bewegingen worden door muziek ondersteund. Bij de komedie worden groteske maskers en kostuums gebruikt.

Theaters werden tegen de heuvels gebouwd en waren halfronnd. Op de stenen banken konden maar liefst 14.000 toeschouwers zitten. Vanaf het ronde speelvlak (*orchestra*) waren de toneelspelers overal te verstaan, want er was een heel goede akoestiek. Bovenin kon je beneden een muntje horen vallen.

de Griekse **schilderkunst** is op de aardewerken vazen terug te vinden. De twee belangrijkste stijlen zijn de rood-figurige stijl en de zwart-figurige stijl. De onderwerpen waren mythologisch, net als in de beeldhouwkunst. Veldslagen of overwinningen werden nooit feitelijk weergegeven (zoals de Romeinen dat wel zullen doen), maar steeds indirect via een mythologisch thema. Daarnaast zien we onderwerpen uit het dagelijks leven, zoals atleten, vechtende soldaten, vrouwen met kinderen en dienaressen, treurenden aan het graf.

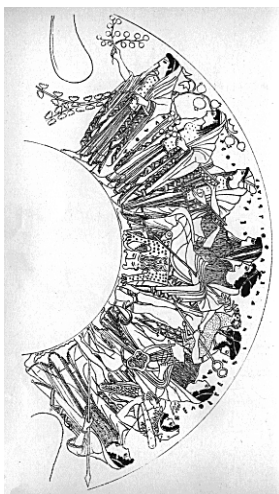

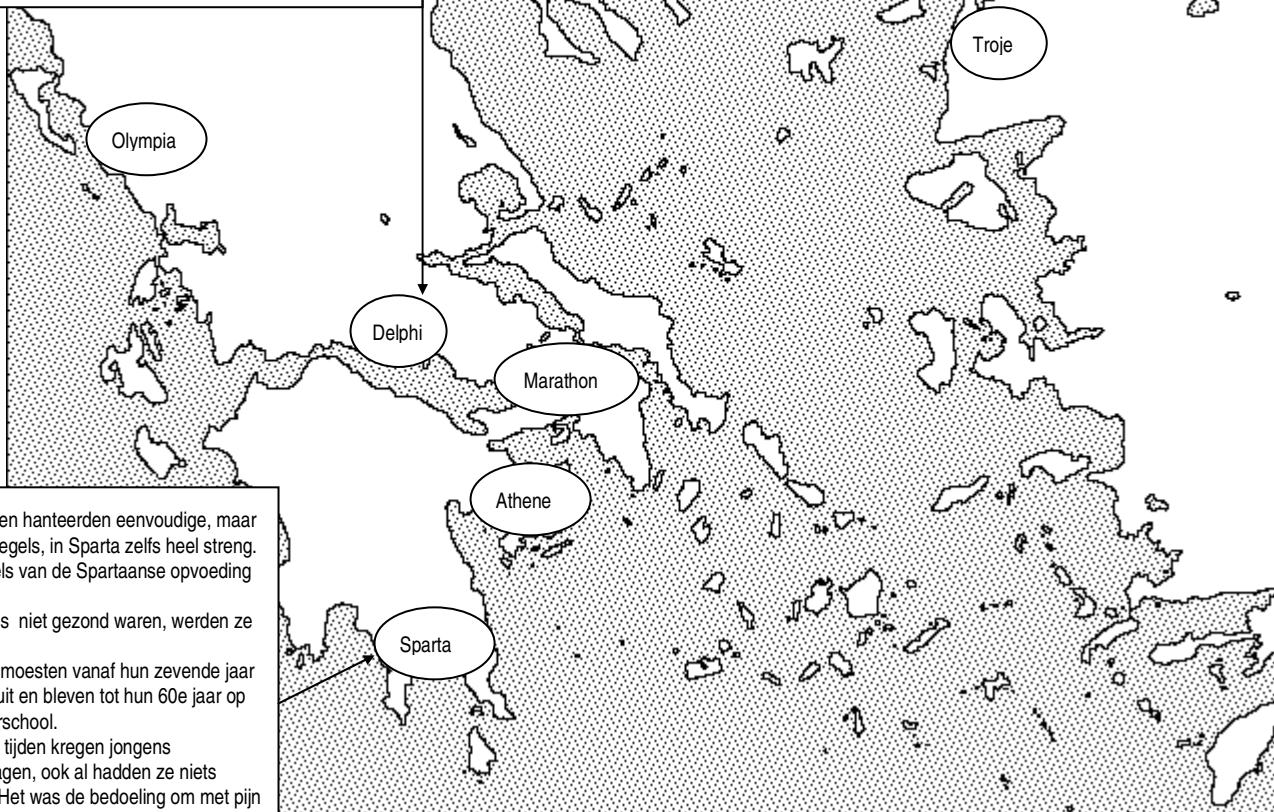
roodfiguurige stijl

zwartfiguurige stijl

Hier liggen nog steeds de resten van de tempel die voor Apollo werd gebouwd op de heuvel bij Delphi. Delphi was een orakelplaats. Een orakel is een speciale plaats waar een tempel stond voor een specifieke god. De Grieken geloofden dat de Goden via een priester(es) konden spreken. Een orakel was dus een plaats waar je raad kon vragen aan een god, in dit geval dus aan Apollo. Een priester(es) antwoordde dan, meestal met een raadseltje.

De Grieken hanteerden eenvoudige, maar strenge regels, in Sparta zelfs heel streng. Drie regels van de Spartaanse opvoeding waren:
 Als baby's niet gezond waren, werden ze gedood.
 Jongens moesten vanaf hun zevende jaar het huis uit en bleven tot hun 60e jaar op een legerschool.
 Op vaste tijden kregen jongens zweepslagen, ook al hadden ze niets gedaan. Het was de bedoeling om met pijn te leren om te gaan: ze mochten dus niet huilen.

kaart van de Griekse wereld

Troje

Delphi

Marathon

Athene

Sparta